

JEREMIAS HOUNI

YÖN LAPSI.
KUNINGAS
MANASSEN TARINA

YÖN LAPSI

**Kuningas
tarina**

Manassen

Minä annan neljänlaisen rangaistuksen kohdata heitä, sanoo Herra. Miekka surmaa heidät, ja koirat raahaavat ruumiit pois. Villieläimet repivät kuolleet, haaskalinnut tekevät niistä lopun.

Kaikki maailman kansat kauhistuvat nähdessään, mitä minä olen heille tehnyt.

Tämä on rangaistus kaikesta siitä, mitä Juudaan kuningas Manasse, Hiskian poika, teki Jerusalemissa.

(Jeremia 15: 3-4).

Sisällysluettelo:

Kirjoittajan alkusanat.....

Prologi: Vanha kuningas.....

1 . Luku: Toivottomuuden tyrmät.....

2 . Luku: Hiskian poika.....

3 . Luku: Kuningas on kuollut!.....

4. Luku: Manasse nousee valtaan.....

5 . Luku: Vuorilla ja erämaassa.....

6 . Luku: Baal.....

7 . Luku: Vainajahenki.....

8 . Luku: Ben- hinnomin laaksossa.....

9. Luku: Beliarin poika.....

10 . Luku: Jesajan kuolema.....
11 . Luku: Narrikuningas.....
12 . Luku: Vuonna 644 eKr.....
13 . Luku: Outomies.....
14 . Luku: Valonpilkahdus.....
15 . Luku: Manasse palaa Jerusalemiin.....
16 . Luku: Jumalan mies.....
17 . Luku: Kuninkaan puhe.....
18 . Luku: Manassen uudistukset.....
19 . Luku: Manassen uni.....
Epilogi.....
Jälkisanat.....
Liitteet.....
Käytettyjä lähteitä.....

Kirjoittajan alkusanat

Miksi halusin kirjoittaa kauan sitten eläneestä hirmuhallitsija Manassesta? Eihän hän ole tunnettu kuten Julius Caesar, Nero tai Napoleon, tai raamatullinen Daavid. Manassen tarina on jäänyt ristiriitaisuudestaan ja kiehtovuudestaan huolimatta aivan liian vähälle huomiolle, mistä kertoo esimerkiksi suomenkielisten lähteiden vähäisyys huolimatta siitä, että kyseessä on sekä raamatullinen että epäilemättä myös täysin historiallinen henkilö, **hirmuhallitsija, joka mainitaan Jeesuksen sukuluettelossa.**

Kuningas Manasse oli Juudan kuningas mahdollisesti vuosina 697-643/642 eKr. Hän hallitsi Raamatun mukaan viisikymmentäviisi vuotta. Sitä, onko tähän laskettu myös se aika, jonka Manasse vietti assyrialaiden vankina, ei kirjoittajalla ole varmaa tietoa ja muissakin vuosiluvuissa saattaa olla lievää epätarkkuutta. Manasse oli hurskaan ja hyvämaineisen

kuningas Hiskian ainoa poika, joka nousi isänsä kuoltua valtaistuimelle kaksitoistavuotiaana. Manassen jälkeen kuninkaaksi tuli Aamon, joka oli samalla tavalla jumalaton ja raaka kuin isänsä nuorempana. Manassen äiti oli Hefsibah, joka oli mahdollisesti arabialainen, mutta tästä ei ole täyttä varmuutta.

Tässä kirjassa esitetty tapahtumien kuvaus juuri Manassen äidin vaikutuksesta siihen, että uskovaisen Hiskian pojasta tuli kaikkein pahin epäjumalanpalvelija, murhaaja ja irstailija, on lopulta vain spekulatioita, ei historiallista faktaa. Pidän kuitenkin täysin mahdollisena, että muuhun Juudan ja Israelin historiaan verraten juuri kuninkaiden vaimot, jotka oli toisinaan otettu vieraiden, epäjumalanpalvontaa harjoittavien kansojen joukosta, olivat yksi syy siihen että kuninkaat ja kansa toistuvasti palasivat baalien (huomaa monikko) palvontaan Hiskian, Joosian ja muiden harvojen kellovllisten kuninkaiden reformaatioista huolimatta. Raamattu kertoo jopa itsensä kuningas Salomon langenneen epäjumalien palvontaan tai ainakin suosintaan juuri vaimojensa tähden (1. Kuninkaiden kirja luku 11).

Kuningas Manasse hallitsi aikakautena, jolloin Israel ja Juuda olivat jakantuneet kahteen erilliseen valtioon. ” Suuret” profeetat Jesaja ja Jeremia olivat myös molemmat Manassen aikalaisia. Manassen aikakautta

seurasi Aamonin aika, jonka jälkeen hurskas kuningas, Manassen pojanpoika Joosia, yritti uskonnollista reformaatioita. Juuda joutui kuitenkin Babylonian vallan alle Raamatun mukaan juuri Manassen pahojen tekojen tähden ” uskonpuhdistuksesta” huolimatta (2. Kuninkaiden kirja 24).

Muisto kuningas Manassesta on ristiriitainen: toisaalta hänet muistetaan kaikkein pahimpana Juudan kuninkaana, toisaalta kerrotaan hänen katumuksestaan ja parannuksestaan, joka johti myös käytännön toimiin (2. Aikakirja 33). Itseäni kiehtoo Manassen tarinassa juuri tämä ristiriita: äärimmäisen paha, joka kuitenkin palaa Jumalan yhteyteen.

Kuningas Manasselle on hänen kääntymyksestään huolimatta jäänyt äärettömän huono maine, ja mielestäni toinen puoli tarinasta on jäänyt aivan liian vähälle huomiolle. Tarinan alussa kuvattu kuvitteellinen kohtaus, jossa vanha kuningas haluaa kirjoitettavan tarinansa muistiin ja erityisesti sen vaikeimman osan, on mielestäni täysin uskottava. Kukaan ihminen ei halua että hänestä jää jälkipolville ainoastaan negatiivinen muisto. Olisi ymmärrettävää, että kuolemaansa odottava ja monenlaista elämää nähnyt Manasse olisi halunnut tuoda julki tapahtumien kaikki puolet. Kaiken lisäksi Raamattu vahvistaa, että Manassesta on tosiaan kirjoitettu muutakin: *Mitä*

enempää Manassesta sanomista on, ja hänen rukouksestansa Jumalan tykö, ja näkijäin puheesta, jotka Herran Israelin Jumalan nimeen hänen kanssansa puhuneet olivat: katso, ne ovat (kirjoitetut) Israelin kuningasten teoissa. Ja hänen rukouksensa, ja kuinka ne kuultiin, ja kaikki hänen syntinsä ja väärät tekonsa, ja paikat, joihin hän korkeutensa rakensi ja asetti metsistöt ja valetut epäjumalat, ennen kuin hän nöyryytti itsensä: katso, ne ovat kaikki näkiäin teoissa. (2. Aikakirja 33. Biblia 1776). Toisin sanoen Manassesta on kirjoitettu muutakin, mutta nämä tekstit ovat ilmeisesti kadonneet.

Manassen ajoista on Raamatun lisäksi kirjoitettu myös pseudegrafisissa *Jesajan kuolema* ja *Jesajan taivaaseen astumisessa*, joita olen myös käyttänyt lähteenäni sekä Martin Lutherin arvostamassa apokryfisessa *Manassen rukouksessa*. Tapahtumiin joita kirjassa kuvataan viitataan myös epäsuorasti Heprealaiskirjeen luvussa 11, erityisesti *...heitä sahattiin kahtia..*, mikä saattaa viitata juuri profeetta Jesajan kuolemaan. Täyttä varmuutta siitä, murhasiko kuningas Manasse Jesajan ei ole, mutta perimätieto asiasta on kuitenkin suhteellisen vahva.

Manassen tarina on kuvitteellinen, historiallisiin raameihin sijoittuva kertomus ajatuksella *näin asiat olisivat voineet tapahtua*. Tarkkojen historiallisten faktojen korostamisen sijaan olen pyrkinyt kuvaamaan itse asiaa: Manassen elämää ja myöhempää kääntymystä. Silti olen pyrkinyt

olemaan uskollinen Raamatun kuvaukselle ja muille, suoraan sanoen vähälukuisille lähteille. Emme esimerkiksi tiedä, oliko Manassen vankeus assyrialaisien käsissä kirjassa kuvatun kaltaista vai oliko hän eräänlaisessa kultaishäikössä, palatsivankeudessa, kuten Ukrainan syrjäytetty presidentti Janukovyts Venäjällä. Toisaalta se, että Raamatun mukaan Manasse vietiin vankeuteen nenärenkaasta vedellen, kertoo olosuhteista ainakin jotain.

Kuten mainittu, Manasse on mainittu Uudessa testamentissa Jeesuksen sukuluettelossa. Manassesta tehtiin narrikuningas omien syntiensä tähden, Jeesuksesta muiden. Manassen tarinaa on joskus pidetty vertauskuvana juutalaisten paluusta pakkosiirtolaisuudesta; saihan Manasse kirjaimellisesti ”palaamisen armon” kun hän palasi sekä Jerusalemiin että Jumalansa yhteyteen, mutta itse uskon, että Manasse on ollut historiallinen henkilö, mihin myös sukuluettelo viittaa.

Toisaalta puolustelematta Manassea, hän oli myös itse olosuhteidensa uhri: lähteiden mukaan Manassen ystävät viettelivät Manassen synnin syövereihin ja kenties Hiskian ainoa poika oli myös erityisasemansa vuoksi hemmoteltu. Hän nousi valtaan vasta kaksitoistavuotiaana, eli vasta lapsena, ja sai epäilemättä liian paljon liian varhain. Toisaalta profeetat yrittivät varoittaa Manassea, mutta tämä ei kuunnellut hyviä neuvoja. Olosuhteista huolimatta Manassella olisi siis ollut kaikki mahdollisuudet

myös valita toisin. Manasse jos kuka, ei olisi ansainnut armoa tai siunausta omilla teoillaan.

Manassen tarina on kuvaus äärimäisestä synnistä ja äärimmäisestä armosta.

Prologi: Vanha kuningas

Viidenkymmenenpäämies astui saliin, jossa vanha kuningas istui mietteissään. Kuningas ei huomannut häntä, vaan näytti vaipuneen täysin ajatuksiinsa. Henkivartioston upseeri seiso i kiusaantuneena paikoillaan. Vanha mies istui edelleen paikoillaan hievahtamatta, suu osittain avoinna, paljastaen huonot hampaansa. Silmistä ei saanut selvää, olivatko ne auki vai kiinni. Paksut kulmakarvat harottivat niiden yläpuolella minne sattuu. Oli myös mahdotonta sanoa, mitä vanha mies oli tekemässä; nuokkuiko, pitikö taukoa kirjoittamisesta vai oliko ainoastaan vaipunut muistoihinsa tai valtakuntansa asioihin. Vanha mies nimittäin istui ikään kuin kirjoituspöytänsä ääressä, muttei kuitenkaan aivan kohdillaan. Huone oli koruton, eräänlainen kammio. Upseerilla oli harvoin ollut aikaa tutkailla kuninkaansa työhuoneen sisustusta tarkemmin, mutta nyt kiusallinen hetki

tarjosi siihen pyytämättä tilaisuuden. Jollain oudolla tavalla kuninkaallinen huone näytti siltä, kuin sen asukas olisi tekemässä lähtöä jonnekin kauas, kenties pysyvästi: kaikki tavarat näyttivät olevan siististi paikoillaan ja järjestyksessä, ikään kuin odottaen seuraavaa tulijaa kohteliaasti. Viidenkymmenenpäämiehen mielestä se oli paremmassa järjestyksessä kuin aiemmin, ja samalla jotenkin aiempaakin koruttomampi. Tai sitten hän vain muisti väärin. *Jos kansa tietäisi, kuinka vaatimattomasti heidän hallitsijansa eli, kukaties he arvostaisivat häntä enemmän...* Hetken odotettuaan, että hänet huomattaisiin, hän avasi suunsa ja sanoi kuuluvalla äänellä, lähes huutaen: *Herrani kuningas!* Vanha mies havahtui. Kuninkaan kasvot olivat huolten ja väsymyksen merkitsemät. Hiukset, jotka näkyivät päähineen alta, olivat harmaat, lähes valkoiset. Katse ei ollut varsinaisesti julma, mutta niissä oli ikään kuin menneisyyden varjo. Tiettyä pelottavuuttakin miehessä oli. Arvovaltaa, johon oli sekoittunut elämäkokemusta ja traagisia tapahtumia. Ryhti ei ollut enää täysin suora ja ruumiinvoimat heikentyneet, vaikka olemuksesta näkyikin edelleen, että nuoruudessaan mies oli ollut fyysisesti vahva. Vanhan kuninkaan alahuuli oli ylähuulta suurempi, mutta kasvoissa ei näkynyt varsinaista irstautta. Paksut tummat kulmakarvat olivat syvällä kuopissaan olevien väröttömien silmien yläpuolella. Vanha mies katseli henkivartioston päällikköä ensin hieman säikähtäneenä, mutta sitten ilmeeseen tuli tutkivuutta, jopa hieman kovuutta, joka sekoittui hajamielisyyteen ja kysyvään katseeseen.

Mitä nyt? Onko jotain tapahtunut? Upseeri vaikutti entistä vaivaantuneemmalta. *Herrani kuningas, kirjuri on saapunut.* Sitten hän piti pienen tauon ja jatkoi kuin varmistaakseen: *Olette pyytäneet kirjurin saapumaan juuri tänään, ja hän on nyt täällä odottamassa.* Kuningas havahtui, ja hänen ilmeensä kirkastui, mutta vakavoitui jälleen. *Kutsukaa hänet eteeni ja varmistakaa, ettei kukaan pääse häiritsemään meitä.* Viidenkymmenenpäämies vastasi: *Niin tapahtukoon herrani kuningas! Olen itse valinnut sotilaan, joka seisoo oven takana vartioimassa!* Viidenkymmenenpäämies poistui ryhdikkään näköisenä ja palasi hetimiten mukanaan nuorukainen.

Kirjuri astui sisään saliin ja kumarsi. *Eläköön kauan kuningas Manasse, siunatkoon sinua Israelin Jumala!* Vanha kuningas vastasi: *Samoin sinua poikani, Jumala kanssasi! Tule istumaan tänne viereeni.* Nuori kirjuri istui pelokkaan näköisenä hänelle varatulle paikalle. Kuningas vaistosi pelon ja rauhoitteli: *Älä pelkää poikani, tiedän kyllä mitä minusta puhutaan, mutta sinulla ei ole mitään pelättävää.* Manasse tutkaili nuorukaista tarkkaavaisesti. *Valitsin juuri sinut tähän tehtävään, koska kuulin, että olet elävän Jumalan palvelija, kuten isäni oli ja minäkin olen, vaikka juuri kukaan Jerusalemissa ei sitä usko.* Manasse tarkkaili poikaa jälleen tutkivasti. Nuorukaisen katse oli suora, joskin hieman arka. Mustat kiharat hiukset olivat laitettu siististi, ja hän oli muutenkin pukeutunut

parhaimpiinsa. *Olet kovin nuori, lienet juuri valmistunut kirjuriksi?* Nuorukainen vastasi: *Herrani kuningas, totta puhuen olen vasta oppilas.* Kuningas hämmentyi. *Hmm.. vai oppilas..* Sitten hän naurahti ivallisesti: *Vaikka ymmärtäähän sen, kun pyysin kirjuria, joka palvelee Israelin Jumalaa... ei nykyään ole helppo löytää sellaista kirkureitten tai koko kansan joukosta... ymmärtäähän sen... enkä minäkään ole siihen aivan syytön. Mutta juuri tähän sinun tehtäväsi liittyikin.* Manasse vaikeni hetkeksi ja jatkoi sitten: *Sinun tulee kirjoittaa se mitä sinulle nyt kerron. Tiedän, että tämä kansa pitää minua edelleen baalien palvojana, hurskaitten vainoajana, naisten ja poikien häpäisijänä, maanpetturina ja kirottuna...se on myös muisto, joka minusta kirjoitetaan, kun kohta siirryn isieni luo lepoon odottamaan sitä päivää, jolloin Israelin Jumala, Hän, joka on luonut kaiken ja jokaisen sielun, kerran kutsuu kaikki elävät ja kuolleet eteensä, ja joka oikeudenmukaisesti tuomitsee; hurskaat iankaikkiseen elämään, jumalattomat ikuisiin liekkeihin...*

Kuningas piti tauon liikuttuneena ja kiihtyneenä omista sanoistaan. Pitkän tauon jälkeen- jonka aikana nuorukaisen hämmennys ja pelko kasvoivat entisestään- kuningas jälleen jatkoi: *Minä, Manasse Hiskian poika, sain kuitenkin armon Herran minun Jumalani edessä! Minä haluan, että minusta kirjoitetaan myös se luku, jota tämä jumalaton kansa ei tiedä, tai jota se ei halua tietää...* Jälleen Manasse liikuttui ja hänen oli vaikeaa jatkaa. *Minä haluan, että tämä kertomus luetaan pojalleni Aamokselle, joka on lähes yhtä*

jumalaton kuin minä nuorempana...ja tälle pahalle kansalle...joka villiintyneenä jatkaa samaa, mihin minä itse heidät opetin...ehkä he vielä kääntyvät.., mutta jos eivät, ainakin heitä on varoitettu!

Kirjuri istui vaiti, kun etsien sanoja. Liian pitkältä tuntuvan ajan jälkeen hän sai kuitenkin sanottua: *Herrani kuningas, olen kyllä kuullut myös siitä hyvästä mitä olette tehneet, kuinka olette tuhonneet baalit ja epäjumalien papit ja kehottaneet kansaa uskomaan elävään Jumalaan ja palvelemaan Häntä kaikesta sydäimestään. Mutta tiedän, että asia on juuri niin kuin Herrani kuningas sanoo: tämä kansa on jumalaton, eikä moni muista sitä hyvää, mitä te ja isänne Hiskia olette tehneet.* Kuningas katsoi ihailen nuorukaista. *Sinä olet suorapuheinen, pidän siitä. On hienoa kuulla, että on kuitenkin joitakin, jotka tietävät minun olevan Israelin Jumalan palvelija kuten isänikin, hurskas Hiskia oli. Hän, joka tuhosi baalien patsaat, hän, joka kunnosti Jumalan temppelin jumalattoman isoisäni jäljiltä, hän, joka tuhosi Nehustanin... hän, joka oli Jesajan, Jumalan profeetan ystävä...Jesaja, joka yritti varoittaa minua ja hoviani... ja tätä kansaa...Kuninkaan ääni särkyi: Ja jonka minä murhasin hirvittävällä tavalla...Manasse puhkesi itkuun. Itkusta ei meinannut tulla loppua ja nuori kirjurioppilas kamppaili liikutuksen ja kiusaantuneisuuden välimaastossa. Lopulta vanha kuningas kokosi itsensä ja rauhoittui. Niin, poikani, sinähän*

tiedät tämän kaiken. Eikä tämän pitäisi järkyttää sinua...mutta kaikkea sinä tai kansa eivät tiedä. Juuri sen haluan nyt kirjoittaa jälkipolville. Haluan myös, että tämä kansa ja jumalaton poikani, ja hovina ja jälkipolvet saavat kuulla siitä mittaamattomasta Jumalan armosta, jonka minä sain kokea. Minä, joka syyllistyin kaikkein hirveimpiin synteihin ja saastutin itseni ja Jumalan temppelin, joka vainosin hurskaita, palkkasin noitia ja palvoin Belaria ja baaleja....tein niin sanoinkuvaamattomia syntejä, ettei kukaan Israelin tai Juudan kuninkaista tai edes pakanoista ole sellaisiin syyllistynyt. Minä poltin tulella oman poikani, kupeitteni hedelmän.... Sitten vanha kuningas piti merkitsevän tauon: Mutta Israelin Jumala antoi minulle sen kaiken anteeksi palvelijansa kautta!

Lopulta Manasse alkoi sanelemaan nuorelle kirjurille: Minä, Manasse, hurskaan kuningas Hiskian poika ja Daavidin poika, haluan kirjoittaa tämän ennen kuolemaani. Minusta jää kirjoihin ja muistoihin maine kaikkein jumalattomimpana kuninkaana, mitä tällä kansalla on koskaan ollut, ja jälkipolvet tulevat kiroamaan nimeäni. Minä haluan kuitenkin tehdä tiettäväksi sen Jumalan suuren armon, mikä osakseni tuli, kun itkin syntejäni ja Israelin Jumala palautti minut vankeudesta Jerusalemiin, ja jossa minä sain kokea Hänen suuren, mittaamattoman, armonsa. Minä, jonka synnit olivat kuin meren hiekka. Minä olin Baabelissa julmien assyrialaistaen vankina...Kirjuri keskeytti hänet: Herrani kuningas! Älköön

Kuningas Manasse oli hurskaan ja kuuluisan Juudan kuningas Hiskian poika, josta kasvoi kenties kaikkein verenhimoisin ja jumalattomin kuningas koko Vanhan testamentin historiassa.

Kuitenkin Manasse kääntyi erinäisten värikkäiden vaiheiden jälkeen takaisin isiensä uskoon.

Tämä kirja on historiallinen , todellisiin tapahtumiin ja lähteisiin perustuva romaani, joka vie lukijansa muinaiseen Jerusalemiin, Assyriaan, Ben- Hinnomin laaksoon ihmisuhrien äärelle, vankityrmään ja ihmismielen pimeimpiin syövereihin.

BoD

9

789528

095750